

Centauri

A REPÜLÉS MŰVÉSZE

A diabetikus azt tanácsolta, egyen éti csigát vagy teknőst. „De a csigától undorodom, azaz, csak akkor, ha meg kell ennem, mert különben tündéri állapot, szép a szarva, mind a négy, szép a háza, rajzolva is szép, csak megenni ne kelljen!” — mondta erre M., akit hónapok óta heveny nyugtalanság tartott lázban. „Akkor marad a teknős” — állapította meg a bölcs diabetikus. „Milyen teknős?” — kérdezte M. „Leves-teknős, de a mocsári is megteszi, esetleg az ékszerteknős, pácban, lében, sütvé, főzve.” Ugyanis az országszerte világhírű diabetikus abban látta M. elhúzódó nyugtalanságának okát, hogy túl gyors, túl vehemens állatokat eszik. Kiváltképp sok madarat. M. tiltakozott: nem eszik ő se fáciánt, se foglyot, se pacsirtát. „De tyúkot fogyaszt, nemde?” — kérdezte fölényesen a diabetikus. „Persze.” „Nos. Hajlamosak vagyunk megfélemleni róla, ám a tyúk is madár. És bár ötezer évvel ezelőtt se volt a levegő bajnoka, mégis: repült. Tehát a fehérjében mind a mai napig tárolja a repülés vágyát. Ez a fehérje, nevezzük most béta-fehérjének, beépül az emberbe, és hasonló vágyakat ébreszt, mint amilyen készletetek egy tyúkban szunnyadnak. Mirelit-állapotában is. Továbbá, ne fogyasszon lókolbászt, főként ne olyan lóból készültet, amelyiket félnomádmódra tartottak, mert azok a lovak vágára, vadulásra hajlamosító hormonokkal többszörösen telítettek. Kerüljön mindenféle vadat, szarvast, vad-disznót, őzet, mert azokkal a szabadság illúzióját erősítő hormonokat vesz magához. A minden más esetben ajánlható halféléket is hanyagolja, mert az úszás és a repülés között alig-alig van különbség, s kiváltképp tartózkodjon a tengeri halfajoktól. Egyen nyugis, lassú állatokat. Olyanokat, amelyek kevéssel is beérik.” „Sertés?” — kérdezte elbizonytalanodva M. „Ó, nem, szóba se jöhet! Alapból rosszak a húsformái.” „És a birka?” „Ugye, nem akar olyan bamba lenni, mint egy birka?” „Szóval csiga és teknős?” „Legjobb a teknős. Attól nemcsak lehiggad néhány héten belül, de a teknőshússal az életét meghosszabbító enzimeket is bevisz a szervezetbe.” „Nem akarok én sokáig élni” — ellenkezett M. „Ha megnyugszik, hosszú életet akar majd. Meglátja. Csak egyen teknőst!”

M. arra gondolt: igaz, most épp erőt vett rajta ez a régi nyugtalanság, időlegesen, mégis, milyen szerencsefia, hisz prima embereket is-

mer, és mind nagyon szeretik őt, és most, amikor bajban van, átmene-
tileg, most van hová tanácsért fordulnia! Itt van ez a nap, reggel még
elképzelése se volt arról, hogyan szüntesse meg a repülés utáni vágyat,
ami nála, mint főemlősnél rendkívül szokatlan, sőt, bizarr, talán bete-
ges is, s lám, még dél sincs, már tudja, mi a megoldás: a teknőshús.

Végigjárta az összes elérhető szupermarketet. A széles, hosszú, tisz-
ta és kivilágított pultok jégészőrsain minden akadt: lepényhal, lazac,
osztriga, tokhal, tintahal, polip, kis rák, nagy rák, langusza, homár;
konzervben és mirelit áruként kis csiga, nagy csiga, kaviár és gomba is.
„Gomba? És a gomba? De nem, nem, teknős kell! Megmondta a dia-
betikus” — gondolta M., és elszántan tovább keresett. Végül egy díszál-
lat-kereskedésben kötött ki, hogy ékszerteknősöket vegyen. De azok
kicsik voltak és drágák. Nem kevés nehezteléssel gondolt a diabetikus-
ra, és úgy döntött: azt se bánja, ha olyan buta lesz, mint egy birka, ha
tunyasága megelőzi a lajhárét is, az se érdekli, ha felfordul vagy gyöke-
re nő — a gomba mellett döntött. „Nem növény, nem állat: gomba. Mi
baj lehet?”

Ősz volt. Eső esett. Köd áradt a város határában. M. gombát gyűj-
tött a közeli tölgyerdőben, azt ette — semmi mást. De nyugtalansága
nőttön-nőtt. Ha bement az erdőbe, nem akart kijönni; ha kijött és el-
indult hazafelé, nem akart megállni; ha kocsival ment és éles kanyar kö-
vetkezett, nem akarta bevenni; ha egyenes volt az út, minden ösztöne
éles kanyart diktált, lassítás nélkül, be a fák közé, oszlopok közé, kocsik,
vasak, roncsok közé — árkok, völgyek, folyók fölél.

C. kipiszkálta belőle: vágyik valakire, az a baja. Azt tanácsolta: he-
lyettesítse képzelt lénnel! „Higgye el — mondta a neves lélekkadémi-
kus —, bárkire is vetíti ki vágyát, nem lehet méltó önhöz. Ha férfira vá-
gyik, célozzon meg egy nőt! Ha nőre vágyik, állítson központba egy
férfit! Ha mégis kell egy konkrét személy, nő vagy férfi, egy a lényeg:
elfogadható, normális, standard polgárt válasszon. Lehetőleg alacson-
nyabb rangút. Senki rendkívülit. Higgadt, kiszámítható ember legyen,
aki beéri kevéssel. Legyen kor- és szakmabeli, kissé középszerű, és lak-
jon a közelben. Legyen kéznél. Inkább nyugis legyen az illető, és ne
szenvedélyes. Inkább félszeg és puhány, semmint sportos és ambició-
zus. A piknikus alkat is belefér. Régi ismerős? Kolléga? Mindkettő re-
mek! Lehet ebben a sorrendben is. Nem érheti meglepetés. Nem kell
alkalmazkodnia. Törekedjen a legkisebb erőfeszítésre! Régi kapcsolat
felmelegítve? Langyosan az is megteszi. Csak semmi kamaszos hév. Ne
a megérzéseit működtesse, használja az eszét, legyen racionális! Ikrek,

Rák, Halak szóba se jöhet. A lényeg. Bárkire is vágyott eddig, szabadul-
jon meg tőle, szakítson meg vele minden kapcsolatot, ha meg eszébe
jut mégis? Nézze és lássa a hibáit! Szép a szája? Az orra? Bibircs? Heg?
Szaga? Modora? Valami biztos nem stimmel rajta! Ha minden klappol-
na, akkor nem ülnénk itt, ugyebár. Gondoljon erre! Hát jó. Akkor ta-
lálkozunk a jövő héten.”

Hasonlót mondott M. második (legjobb) barátja is: „Nincs olyan,
akinél jobbat nem találni!” Valamivel később hozzátette: „Vigasztalódj!
Ha találkozta vele? Na és? Találkozol mással. Ha nem találkozta ve-
le? Majdcsak megtalálsz! Ha nem létezik? Pótold létezővel! Ha léte-
zik? Pótold képzelt lénnel! Vagy másik létezővel. Nincs olyan, aki pó-
tolhatatlan. Hidd el!” — mondta M. barátja, aki 37 órával később, vidé-
ki nyaralójának padlásán, a zsírú autóból elővett vontatókötéllel felló-
gatta magát. Talán mert önmagát se gondolta pótolhatatlannak. Vagy
épp mert egyedül önmagát hitte annak. M. az eget, a könyörtelenül
kék, október végi eget annyira tágasnak látta maga fölött, hogy a szó-
ban forgó barát halálhíre se rendítette meg.

A szektavezér, akitől már korábban is sokat tanult, lételméletileg
éppúgy, mint a légzéstechnikákat és a szexelést illetően, szóval a guru,
a mágneses mezők helyileg legmesszemenőbben számba vehető szak-
értője azt javasolta, próbáljon vigasztalódni vele, vagy ha ez már nem
járható út, akkor gondoljon arra, hogy majd kárpótolja őt halála után
egy másik lét formája. Újjászülethet két módon is: vagy úgy, hogy már
nem lesz benne ez a vágy, vagy úgy, hogy e vágy beteljesül. Például:
madárnak születhet hetvenhetedik életében, és ez nem rossz, ha azt
vesszük, hogy már a hatvannyolcadikat tapossa. Mindösszesen kilenc
élet, ami az örökkévalósághoz képest semmi, csak egy gyorstalpaló tan-
folyam, ami egy lelkipásztor segítségével kisebb teherterhel, mint három
haiku bemagolása, némi türelem, egy csipetnyi mantra, és máris itt a
kívánt létforma!

M. nagybátyja, aki sandán figyelt minden szektás, kis- és nagyegy-
házi ceremóniát, gurut, papot, pápát, azt mondta: „Én nem hiszek ab-
ban, hogy ez csak így, magától előáll. Ez humbug. Valaki tehet róla.
Mondd meg, ki az, és kikalapálom belőle a szuszit is. Add meg a nevét
és a címét, és én tálcán szállítom neked a fejét.” De M. váltig állította,
hogy nincs ilyen. „Na, jó” — hagyta helyben M. nagybátyja. — „Mégis
azt mondom, ha elárulni nem akarsz, ki az, állj rajta bosszút magad!
Legalább babrálj ki vele. Ismerlek. Erős vagy és ügyes. Megtalálsz a
módját. Na, szevasz!”

Egy napon, szokatlanul erős szél fúj, M. félbehagyta a munkát és az udvarra ment. Falevelek örvénylettek a szűk belső udvaron, M. közepeán állt, felfelé nézett, és már úgy érezte, hogy hamarosan felrepül, mintha tornádó emelné magasba, amikor megjelent a főnöke: „Aggódok érted. Nem tudom, mi bajod, de hidd el, a munka segít. Temetkezz abba! Sikeres ember vagy, előtted az élet, gondold el, mi mindent érhetsz el még! Dolgozz! A sikerélmény megteszi a magáét. Az kell neked, hogy nagyobb legyen az önbizalmad, és minden megoldódik. Számítunk rád. Na, szevasz!”

Ez időben M. kiművelte magát horoszkópilag is, pontosan tudta, mikor született, percre pontosan, ahogy azt is, hogy a bulvár-horoszkóp fabatkát se ér, mégis a portán mindennap elolvasta a hátsó oldal jövendöléseit. Hétfő: Önt súlyos gondok emésztik, de hamarosan megoldásra talál. Kedd: Üzleti ügyekben legyen óvatos! Szerda: Párkapcsolatok terén bizonytalan napok jönnek. Csütörtök: Lassan, de biztosan kikerül a kedvezőtlen állásból. Péntek: Hallgasson a barátaira! Szombat és vasárnap: munkaszüneti nap. Szabadság és fokozódó vágy. Kín.

M. közeli munkatársa, P., akinek feltűnt, hogy M. a horoszkópot minden reggel elolvassa, azt mondta: „Speciális eset vagy. Tökmindegy, mikor születél. Tökmindegy, hogy a Jupiter, a Mars, meg a Nap, meg a Hold hol áll. Főlöleslegesen ilyen baromságokat böngészned. Meglepsz. Ha barátok lennének, aggódnék érted, bazd meg!” — mondta P., és továbblépett. M-ben megmaradt, hogy P. speciális esetnek mondta őt, késő este felhívta, de a szám nem volt elérhető. „Próbálja meg később!” — de M. nem próbálta. Állt a teraszon, a csillagos eget nézte, a fenyőket hallgatta, és amikor ludak távoli gágogása tört át a zúgáson, M. lerészegedett. Tökegyedül. Másnaposan még inkább vágyakozott, ráadásul a lelkiismeret is meggyötörte, hogy a megnyugvásnak ilyen nyomorúságos módját választotta. Igyekezett kikerülni minden rigót, nem figyelni egy felhőre se, míg az uszodába ment. A tréner azt mondta: „Elhanyagoltad az edzéstervet. Szépen dolgoztunk idáig, tartottad a formád, az anyagcseréd is szépen ráállt erre, de lazítottál, és ez most megbosszulja magát. Az anyagcseréd még mindig gyors, te meg lelasultál. Ennyi. Gyere korábban, és több időt tölts a medencében.”

„Túl érzékeny vagy — válaszolta egy távolba szakadt barát M. hosszú, keserű levelére. — Ne engeddd, hogy minden egyszerre hasson rád. Ez túl sok neked. És legyél egy kicsit gyakorlatiasabb. És ha bármi van, írj! Jövő nyáron hazautazom néhány napra. Meglátogatlak, oké?” Tizedik hó elsején felhívta az ügyvéd: „Változtatunk a végrendeleten?”

„Nem” — válaszolta kurtán M. „Elég nagyot, átlagosan 5 százalékpontot esett a részvények árfolyama a múlt hét elején, nem akar változtatni a portfólión?” — kérdezte a befektetési tanácsadó. „Nem” — válaszolta kurtán M. „Kutyaharapást szőrével — javasolta a szomszéd. — Ha így sincs, úgy sincs nyugalma, akkor mit veszthet? Tegyem olyat, amit még sosem! Ne hallgasson senkire!” „Az a baj — kezdte a negyedik (legjobb) barát —, hogy felrúgtál mindent! A megszokás nagy úr, és ha megváltasz tőle, elbizonytalanodsz. Nem vagy már fiatal, szükséged van a megszokásokra. Térj vissza a rég bevált módszerekhez, metódushoz, tempóhoz, meglásd, egykettőre kikupálódsz. Folytasd ott, ahol abbahagytad!”

„Kezdj előlről mindent! Néha váltani kell! Amerikában úgy tartják, hétévente, de én azt mondom, sűrűbben. Vált munkát! Vált szeretőt! Utazz! Költekezz! Kalandozz! — így az ötödik (legjobb) barát.

És M. váltott életet és álmot, de az érzést se egy az egyben, se darabokban nem volt képes leváltani. Gombát evett. Amikor nem volt már ínyére se a laska, se a csiperke, egyre lassúbb, egyre butább állatokat, ennek ellenére a futópádon megdöntötte a klubrekordot, a medencében a legjobb részidőket úszta, munkája volt hét helyen is, portfóliója maradt, de az ügynököt kirúgta, fogorvosát lecserélte, útvonala és légzéstechnikája változatlan maradt, új ismerősöket pattintott le és régiakat keresett fel, nem hitt magának se, ám mindent megmagyarázott, és ügyelt rá, hogy elfoglalt legyen.

Am az ég! Az erősödő vonulás, a közeledő tél csatazaja lassan és biztosan erősödött, elnyomott minden próbálkozást. M. elfelejtette bezárni az ablakot szellőztetés után, és mire észbekapott, a szobája falevelekkel telt meg. Úgy tűnt, minden falevél üzenet. Egyetlen, gigászi hír darabja mind. Minél szigorúbban tartotta a napirendet, annál több erejébe került. Minél inkább kiterjesztette foglalatosságai sorát, annál inkább úgy érezte: vészesen zsugorodik. Minél inkább körbevette magát emberekkel, minél inkább betáblázta éjszakáit, annál magányosabbnak bizonyult. Minél rövidebb perceket hagyott őszi égnek, éjnek, szélnek, fűnek, fának, feje fölött áthúzó madaraknak, ezek a végül már csak véletlenszerűen fennmaradó percek annál intenzívebben törtek rá. Hajszá délelőtt? Remek! Majdnem olyan volt, mint régen. De az ebédészünet életveszélyes maradt. Ha felnéz az égre, kész, vége. Rátört a vágy. Sűrű délután? Nem lehet elég ahhoz, hogy az estéből semmi ne maradjon. Mindegy, ki mellett, éppen hol, kolléga, piknikus alkat, kor- és szakmabéli, fiú a földszintről, lány a klubból, Ikrek, Halak, Rák, Skorpió, az elalvás előtti pillanat marad. Végül M. rájött, bármit tesz is, a

vágy egyre erősödik, s ha megvonja tőle az időt, csak annyit ér el, hogy abban a néhány pillanatban minden korábbinál erősebben tér vissza. Oly erősen és eszelősen, amely nem tartalmazhat már semmi szépet, semmit az efféle vágy melankóliájából, perspektívájából, szabadságából, amely csakis a fájdalom foglalatára arra a pillanatra. Ezért M., nem bírva tovább a küzdelmet, feladva mindent, tervet, ellenkezést, sőt talán magát a vágyat is, úgy döntött: eltéríti ezt a fájdalmat, térben és időben, amennyire csak lehet.

Másnap nem ő állt a gang alatti udvar forgótáncot járó falevelei között, nem ő trécselt a szomszédokkal, nem ő írt újabb levelet a távolba szakadt barátoknak, nem ő töltötte az estét a hatodik emeleti hetedik szerető karjában, nem ő evett teknőst, csigát, gombát, vega-tálat, nem ő módosította a végrendeletet sem, nem ő hagyott ott családot, szektát, kis-, közepes és nagyegyházat, szex-gurut, papot, pápát, hívást és tilalmat. M. kiállt a teraszra reggel — nyolc után tíz perccel. Lassan, nyugodtan, megfontoltan felnézett az égre. Jól látta, ahogy a felkelő nap fénye gyorsan terjed felhőről felhőre; jól látta, hogy odafent viharos szél fúj, és érezte: hideg van; hallotta, hogy a környék csöndes; hallgatnak a környékbeli kutyák, nem flótáznak a kertvégi madarak, a levél se hullik tovább. Pillanatnyi, időleges, átmeneti szünet áll be a lombhullásban. Tökéletesen érezte, hogy ez az a pillanat, amikor a fájdalmat szétterítheti a térben és az időben; ez az a pillanat, amikor lemondhat a hetvenhetedik életről éppúgy, mint a hatvannolcadikról; amint a negyedik és ötödik, hatodik és hetedik barátról. (A legjobbról is.) Amikor lehunyt szemmel is látni fogja az éles kontúrokat, a harmat smaragdja-it, távoli hegyek fővegeit, közeli fákat, vonuló madár csapatok sziluettjeit. Amikor végre a vágy engedelmességgé fajul. Amikor az akarat megadással lényegül. A tudás semmit se ér. Amikor az utolsó terv is összetörik.

M. lehunyt a szemét, és valóban: továbbra is látta az eget, a felhőről felhőre szökőárszerűen terjedő reggeli fényt, a síkos utak nikkelszalagjait, kioldotta a köpenyszínórt, a fejét lehajtotta, karját néhány percre kitérte, majd átölelte magát, mint aki fázik, később a lábát is felhúztatta a mellkasáig, magzati pózba gömbölyödött, úgy lebegett a terasz vörös gránitja fölött néhány percig, amikor már senki se volt otthon, reggel nyolc óra huszonhétkor, lassan, kíméletesen, meztelenül, emelkedve, egészen az ereszig, onnan pedig egyre gyorsulva, akár egy ágyúcsőből kilőtt magzat, fel, a sztratoszféráig. Hosszan szállt és elszántan. 17:52-kor lépte át a hangsebességet. Téliholdkor, vagyis 22:52-kor lé-

pett be a Hold árnyékába. Igaz, úgy akart szállni, akár egy hólúd, mégis: repülése egy eltévedt meteor ámokfutásává vált. Viszont felettébb látványos volt, ahogy elhagyta a teraszt, az ereszsíntet, az udvart, a fák koronáit, a települést, ezt az őszt, azt a címet, ahogy elérte az első ezer métert, végül elhagyta a légkört és a Földet. Nem olvasta aznap reggel a horoszkópot: “A Hold állása nem kedvez Önnek.” Talán ezért, nem sokkal később, bár ennek esélye szinte nulla volt, a Holdat mégis eltrafálta. Gyors volt, de túl kicsi, hogy becsapódását észleljék a csillagászok. De ha ő nem is, mi elmondhatjuk róla: ő a legújabb, legutóbbi Földön kívüli halott, és az egyik legszebb kráter a Holdon, amit maga után hagyott.

Liget, 2008/5.

(Centauri 1972-ben született a Dunántúlon. Prózát ír.)